

Український Повістковий
Б У К В А Р

МИКОЛА МАТВІЙЧУК

ПЕРША
КНИЖЕЧКА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОВІСТКОВИЙ БУКВАР

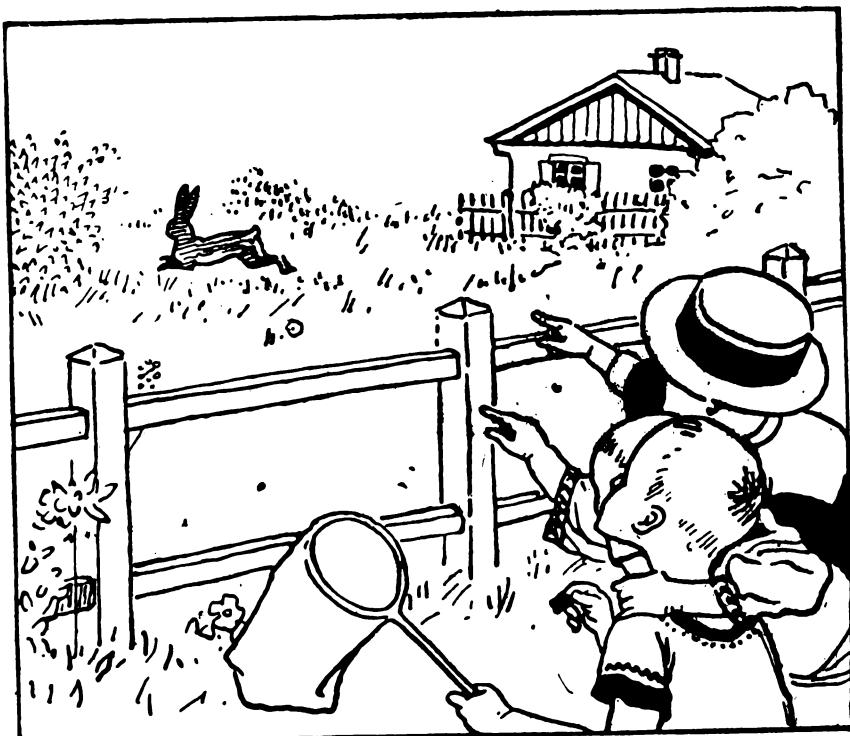
МАЛЮНКИ О. КУРИЛАСА, ВЗОРИ ПИСЬМА СТ. ТАТУХА.

ВИДАННЯ ДЛЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ І ДЛЯ КАНАДИ

Учітесь, брати мої,
думайте, читайте!..
Тарас Шевченко.

O

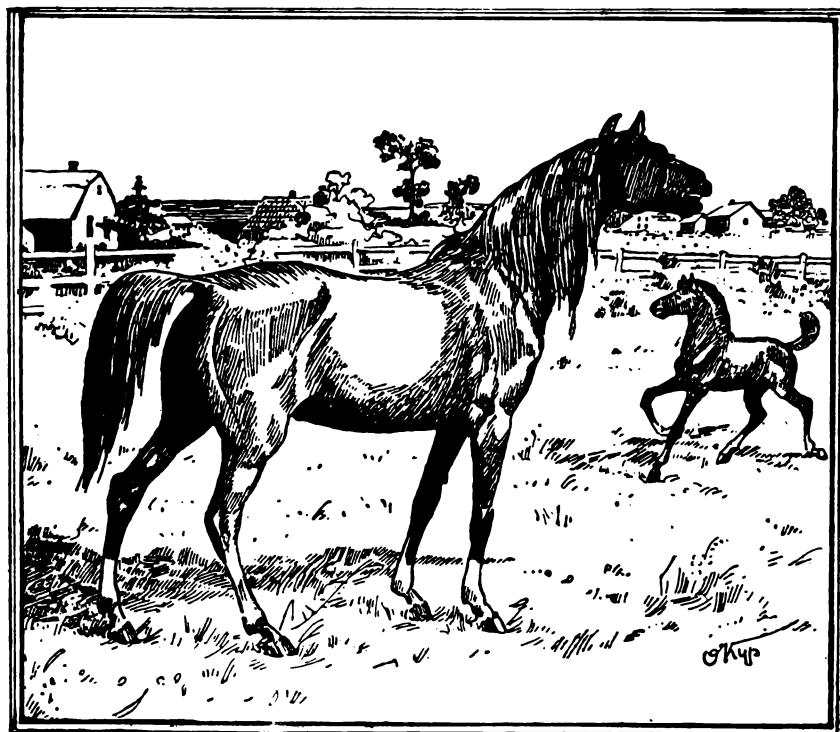
O

O

O

O

O

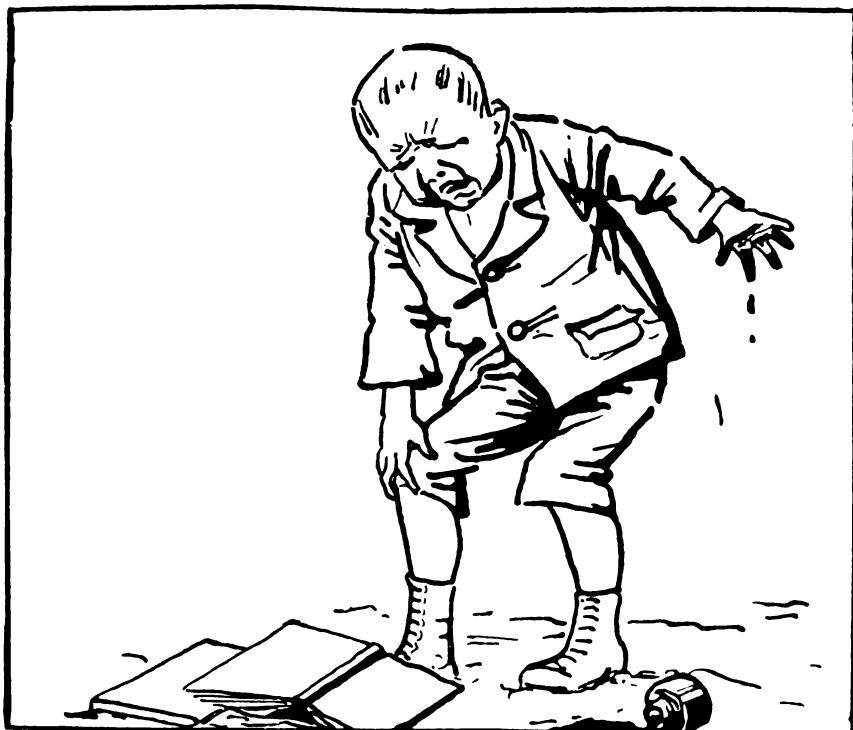

i

i

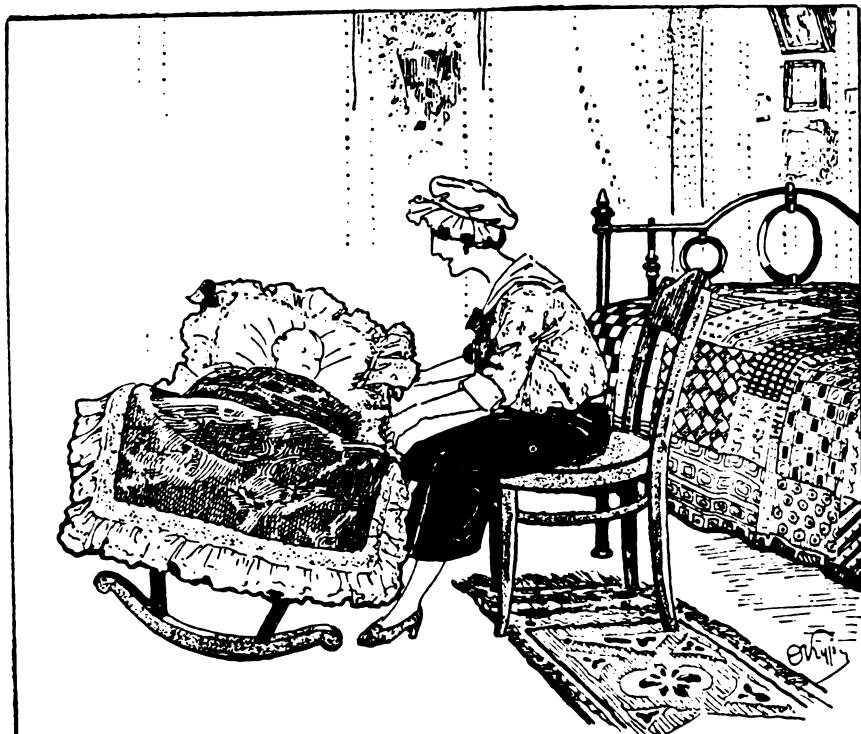
i

i i i

И И И

и и и

a a a

a a a

y

y

y

y

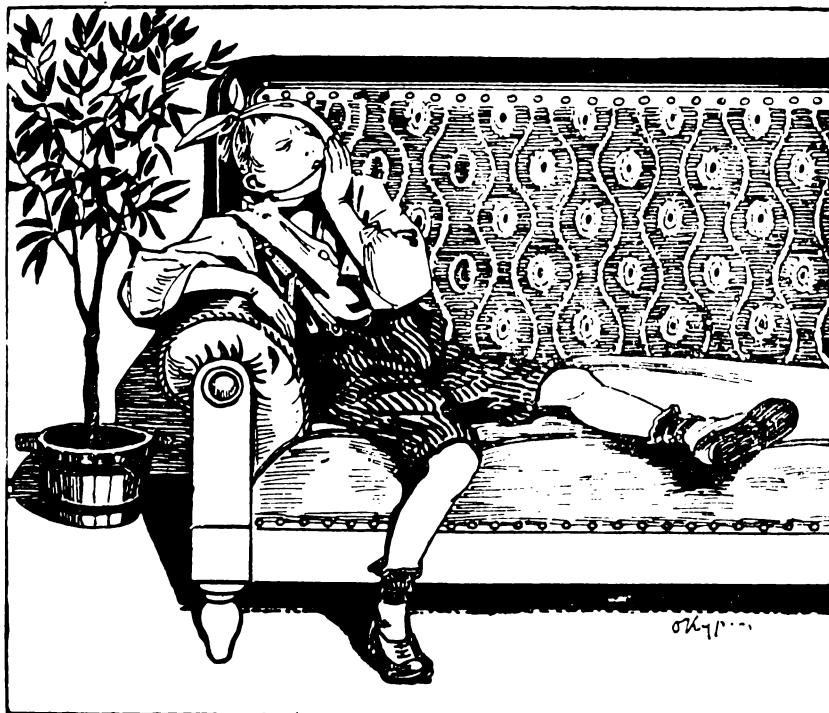
y

y

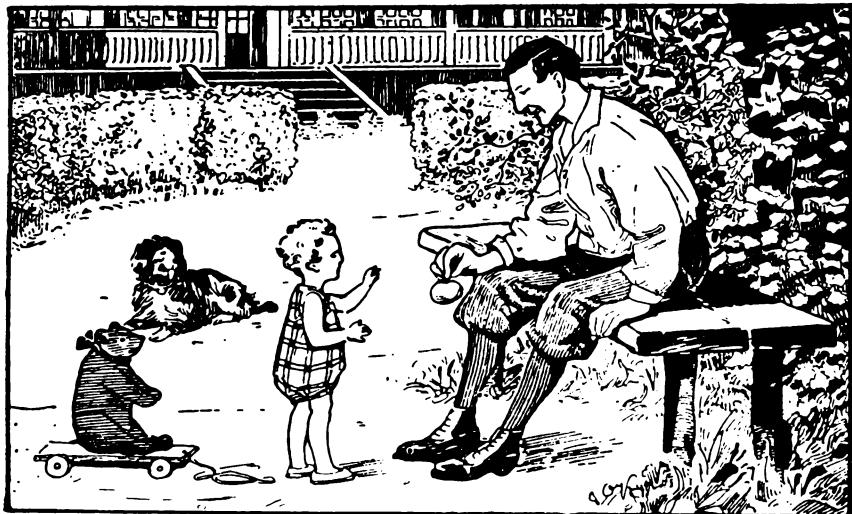
e e e

r r r

҃ ой ай

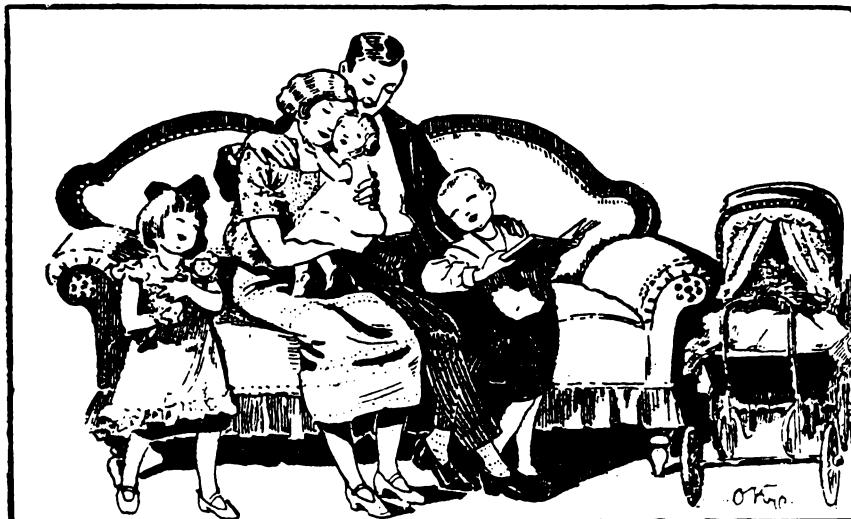
й ой ай

т тá то

то тáто. то ти,
тáту? ай тáту!

*m mámo
mo mámo, a mo mi?
mámy! mámy!*

М ма ма

то ма ма, то та то,
а то ми.

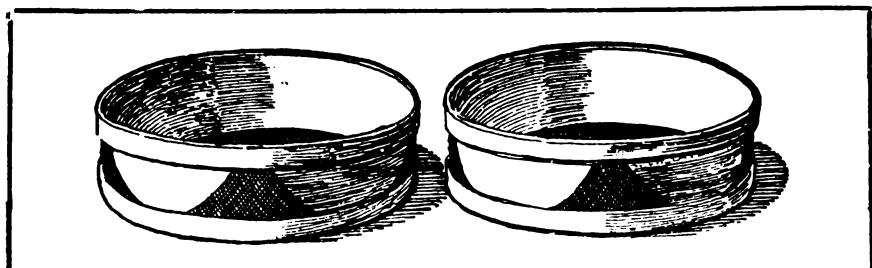
М ма ма
тум ма ма і ма ма
і ми тум.

х хáта

то téta. у téти xáta.
xáta téti tíxa.

*х хáта
то хáта méti, а omó
i méma. miixo, miixo!
ми miixo.*

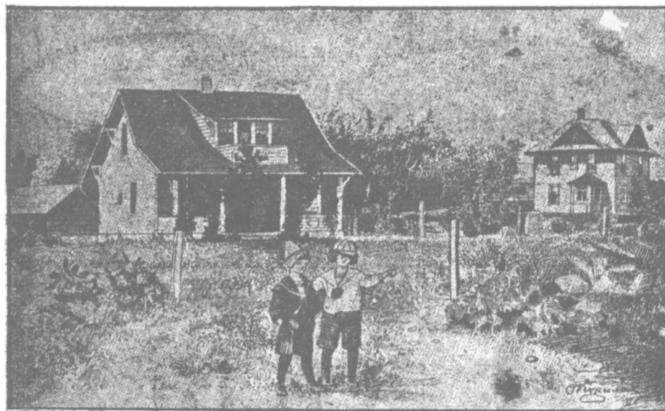

с сýта

у мáми сýто і у
тéти сýто. самí сýта.

*c cīmo
to cīmo a to nīca.
cīmo i nīca. ta nīca
suhá.*

д до мý
то дім тéти, а то мíй
дім. то домý.
*д до мý
то домý, а там садí.
там і мíй сад. у садíј
тихо. ходíј до садíј!*

я моя
то моя тёта, то я,
а то моя мама.

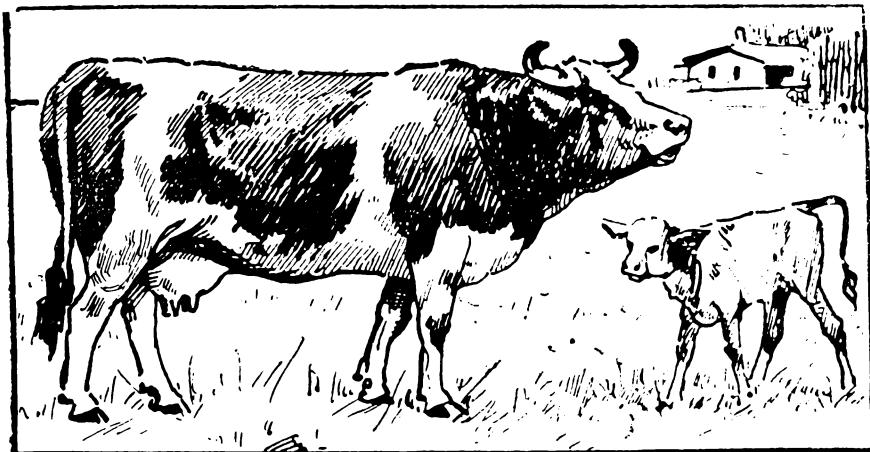
*я моя
а тут і моя мама
тут моя мама а у тё-
ти. і я а у тёти.*

є да є

ми є у тёти. є тут і
мо́я ма́ма. тёта дає
ма́мі ме́ду.

є має
мо́я тёта має сад і
діл. у саду є оси. там
є і піг

л лýса

то моя́ лýса. лýса ідé
до дóму. му! му! му!
лýса! лýса!

Л лýса
а то е лис. ми пасло
лýса. то е мий лис.

К КО ТÝ
то котý. кітка мýє кó-
тика. мама дає котам
МОЛОКО.

*k komii
i u temi s komii. u
temi s i malii lis.*

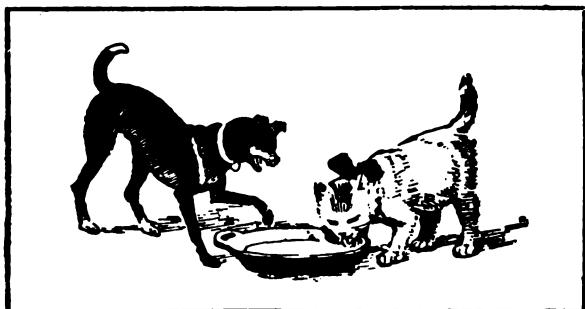

б бáба

ми ходíли до бáби. бáба
булý дóма. ми дáли бáбі
бúлку і яблук.

S dáda

*i máma býli u báby. bába
dáli nám i odídati. má-
ma odídali i mi odídali.*

п пέсик

у бáби є пéсик і кóтик. кóтик пе молокó. пéсик кусáє кóтика.

n nécuk

*nécuky, go dígu! - igú
codí go dígu snámu.
a ty kótiuky, hogi mo-
lokó nímu.*

н дити́на

ідú до мáми і несú дити́ну.
несу, несу, не донесу, стáну.
мáмо, нáте дити́ну!

н диті́на

а дала мáлі диті́нку.

а диті́на до мáми:

мáмо, мáмо!

р рікá

то рікá. там кóло рікý хáта
рибакá. рибák лáпає рýбу.
ходíй над рікý!

р рибák

ідéмо до рибакá. рибák
даé нам рибý. аká то
рибá? та рибá то лин.

ї їсти

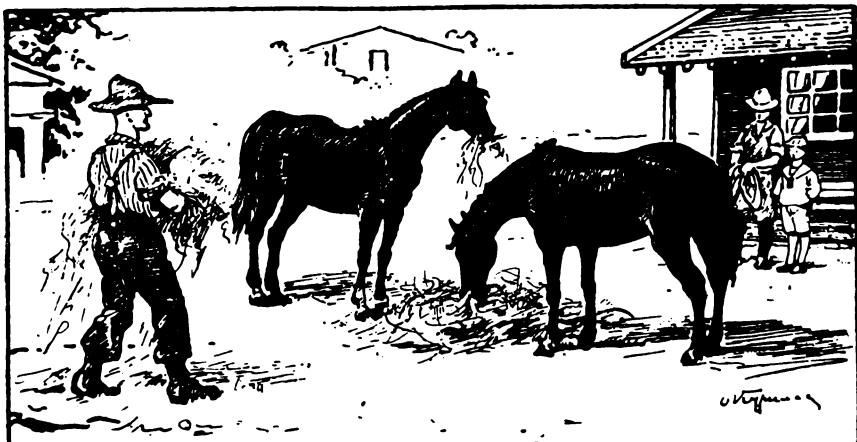
у бáби є кúри. бáба даé
кúрам їсти. їдá кúрам сма-
күе. дáймо їсти і пéсикам.

ї їдá

і нап дáла бáба їсти.

ми інó і пемó

а! ака зобра їдá.

ід́у до сусіда.
у сусіда є кáрі кóні.
сусід даé кóникам
сíна. син сусіда
поїде до лíса.
і я поїду до лíса.
під лíсом є рíкá. там
скупáємо кóні.

діти сиділи під
муром і пекли хліб.
місіли болото на
тісто, а піском поси-
пали. потім робили
булкі і просіли їсти.
то були діти сусіда.

О Л

Лéсик має пéсика.

Олéнка бýде
пéсика купáти.

Олéкса пускáє орлá.

Орéл лítáє.

Лéсик питáє Олéкси,
хто будýє лítакý?

O A

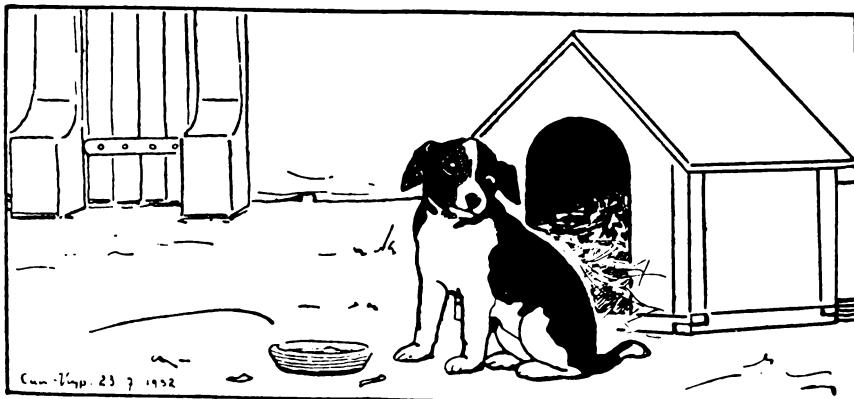
Lucko mo mazii nécuk.

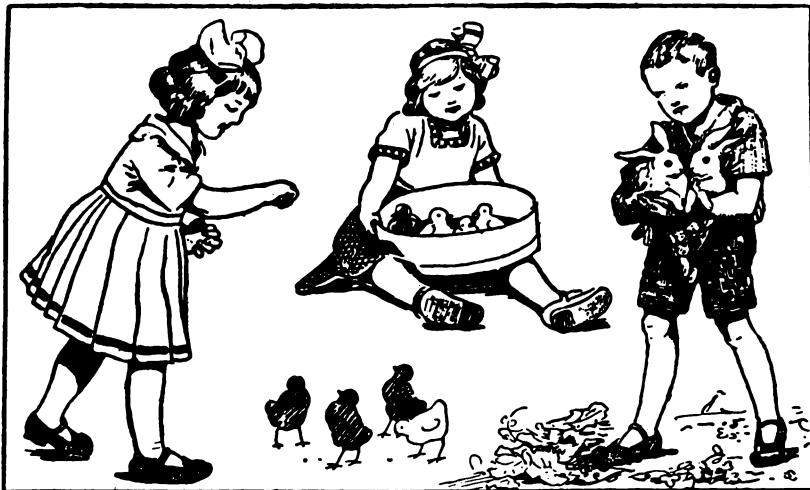
Oréinka kymas Lucká.

Oréinka gaë ūonij īstu.

Necuk ponese Lucká
go dýgu.

Lucko dýge y dýgi cnámu.

M I

Ірýнка має куря́тка.
Одно куря́тко біле, а троє
сірих. І Малáнка має ку-
ря́тка, а Микóла крілики.

Микóла приніс кріликам
їсти. Ірýнко! Малáнко! дайте
і куря́ткам їсти!

M І

Грінка малі сирітка.

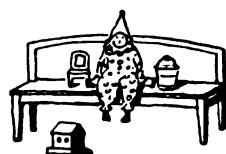
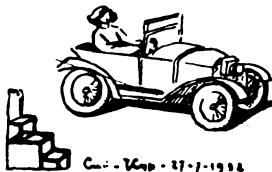
Грінка не має мами.

І мама не має.

Мама Миколи іде до сусідки і несе на руках Грінку.

Грінка упіта.

Мама Миколи упіла
Грінку.

ч Ч

Марі́йка має читанку.
Читанка Марі́йчина чиста.
І руки Марі́йчині чисті. Ма-
рі́йка уміла руки, а потім
читала: чоло, очі, річ, ніч.
Марі́йка має біле лічко
і чорні кучері. Ми її клі-
чено: Марі́єчко!

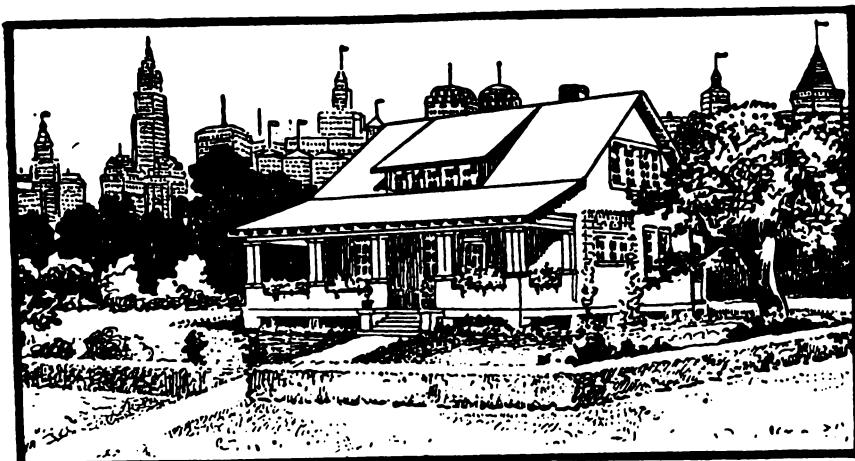
и Ч

Марійка має чорну і чуда-
ту курочку. Чорна курочка
несе дівчка. І чудата куроч-
ка несе дівчка. Марійка че-
хас на маму. Чекає, чекає,
а мами нема.

- Оксано, де мама?

Мама понесла лист

Т У

То місто. У місті є дім
тітки Маріни. У дому
тітки Маріни тихо й
чисто. Тітка має садок
коло дому.

У садку є рута й мятка.
Там росте орех. Тітка
Маріна є Українка.

У М

Парас і Михайло ходіли
до тімку Маріни.

Тімка Маріна їх привітала.

Парас і Михайло були
у садкіj. У садкіj росли
абоуни й оріх.

У садкіj було приємно
сидіти.

Г Г

Ма лáн ка ма є гý си.
Гý си Ма лáн чи нí го лóд нí.
Ма лáн ка го дý є тí гý си
і па сé їх пíд лí сом.
Ма лáн чи нí гý си у сí бí лí.
Га нý си нí гý си і бí лí і сí рí.

и Т

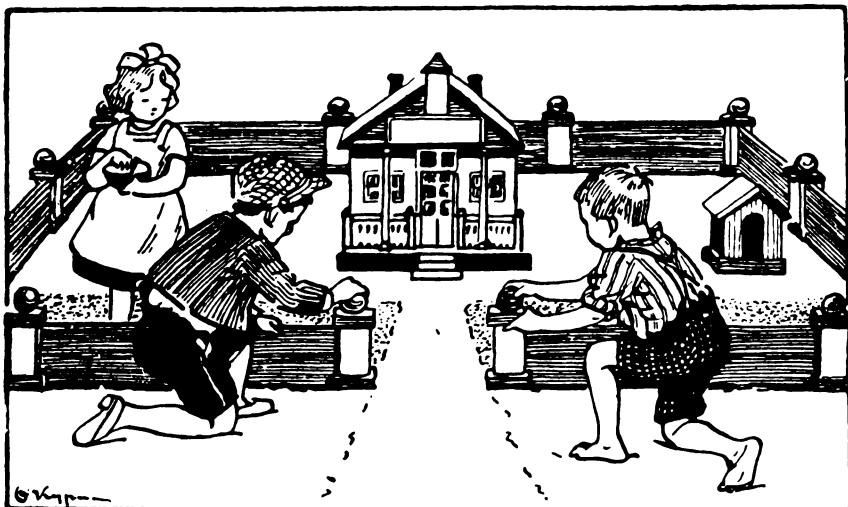
У нас є горòд.

Там і Тарасім обгородили
горòд плютом.

Малінка посадила горòд на
урадки.

Малінка посадила на урадках
горòдину. Горòдина росла гар-
но. І горòх ріс гарно.

Малінка посадила на горò-
ді і горòх.

П X

Петро́ буду́є хáту. Хáта
мáє дах. При хáті є бúда.
У бúді ночу́є пес Лискó.

Марíйка посіяла кóло
хáти мак. Петро́ й Хомá
обгородíли хáту й горóд
парканóм.

П К

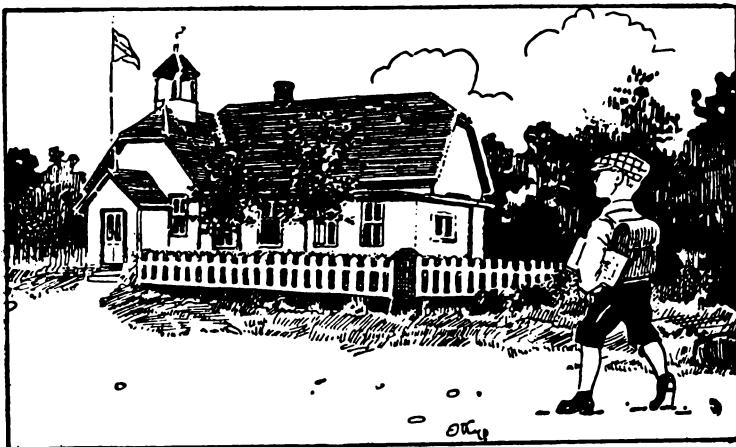
Петр і Хома ходили на
прохід.

Ходили далеко у поль.
У поль бачили, як родітни-
ки сіали її оралі.

Під лісом пасли пастухи
худобу.

Петр і Хома сіли трохи
спочити.

Приємно буде на поль.

ш Ш

Микóла ідé до шкóли.
Шкóла недалéко. Микóла
мéшкає кóло шкóли. Тáто
купíли ўому́ шáпку,
чýтанку ѿ тóрбу. Микóла
умíє читáти і гáрно пýше.
Чýтанка у Микóли чýста.
І рýки у Микóли чýсті.
Микóла шанúє рíчи та
утрýмує іх чýсто.

и У

Микіла пісне, а Олена
шиє. Мама купила їй ма-
шину.

Олена шиє на машині.
Шити на машині то штука.
Олена має гарну шапочку
і ділку сукінку.
Ту сукінку Олена сама
соді пошила
Олена усе сама соді шиє.

ю Ю

То наша хата. Тут я
мешкаю. У хаті є стіл.
При столі пишую й читаю.
Юстинка убирає малого
Петрика. Петрик піде
гайту. Юстинка понесе
його до сусіди. Мені на
ім'я Юрко.

ю Ю

У а тум лейкаю.

Маю ману, мама, брати
Юрка ѹ Петрика.

Юрко піше ѹ читає,
а позагало мані при родо-
ми: міто чукі, складаю, не-
ріј і шіто.

Часом удеріј і находитю
Петрика.

Мені на ім'я Юрстинка.

Д К

Данилко пише лист до Коломиї. Коломия — то місто у старім краю. У Коломиї є серед міста ринок, у ринку домі, склепі і ратуш. Побіч Коломиї є ріка Прут.

Коломия є гарне місто. Данилко має у Коломиї діда.

D K

Данилко пішов лист до
діда.

Пишіл і ми листи до ді-
да, до батька і до тітки.

Пишіл до Коломиї, До-
ліни, Калуша, Городенки.

Там наша родина, там
старий край.

Паматаймо про родину
і про старий край!

В в

Корóва да́є моло́ко, а овéчка вóвну. Павлó Вандíка ма́є двí пáри кóней, стáдо волíв, корóв і чередú овéчок. Пастúх Іváн пасé те стáдо на вýгонí. Пасé ѹогó від рáнку до нóчі. Увéчері вертáє додóму. Да́є худóбí водí, сам ідé на вechéру.

b B

Кого нашого дому є став.
Бога у ставі чиста і

рудока.

Ми маємо човен. Упісно
сані весувати.

В літі поїдемо човном на
став.

Вижко Вижко діє нам
до товариства.

А Н

Дід Антін має двоє
вну́ків. Андрійко і Наталка
— то його вну́ки. Дід
Антін посилає своїх унуків
до школи. Наука в школі
йде їм добре.

Дід Антін — є тóму
радий.

A H

Жамалка дістала біг гі-
да народній стрій.

Вона вбре його на свімо
Ніколя.

На Ніколя діже в На-
родній Діні вистава.

Андрійко діже у тій виставі
грáти ангела.

Жамалка піде на ту ви-
ставу

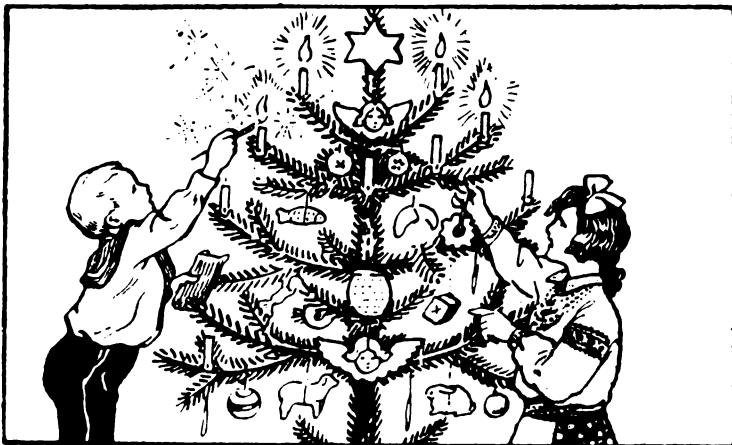

з З

Зима. На дворі мороз.
Завіяло дороги. Померзли
пташкі на деревах. А в дому
тепло. Мама розказує нам
про козаків. О, як Зенко
слухає. І Оленка слухає,
а Іринка заснула. Зенко, як
виросте, — буде козаком.
З нашого Зенка буде
хороший козак.

з з

Однії зими впали велики
сніг. Засипало залізni до-
ріги. Підїзди стались. По мі-
стах задріяло снігу і хліда.
На залізних дорогах купила
робота. По родітницю згор-
тали на кіни сніг. Вони
чистили дороги. Незагівно
пустіли колю в рух і довезли
снігу і харчів.

С Я

Нýні Святýй Вéчíр. Xáta чýсто прýбрана. Стíл застé-
лений. На столí й на лавкáх настелýли тáто сíна. У кутку за столóм постáвили дíдухá. Семéн принíс до хáти ялýнку. Ялýнка такá гárна. Яросláv її убирає.

Я йому помагáю.

С д

Сенін приніс на Святої
Вечір ажинку Ерославі. На
малка її хороше прибрали.

Вони навішали на ажинку
абук, орінків, зайчуків та
інших задабок. На горі
прикрепили ангела і зірку.

Піграє венері ажинку осви-
тими. Всім будіо радісно
засісти до стола.

Ж Ж

Жи́ла собі в траві зелéна
жáба. Вонá булá жвáва
і весéла. Мáла хáтку з ло-
пухý і там спáла. Вéчером
ішлá над став і з дру́гими
жáбами спíвáла.

Часóм скакáла в вóду і кум-
кала: кум-кумá, кум-кумá,
абó квáкала як кáчка.

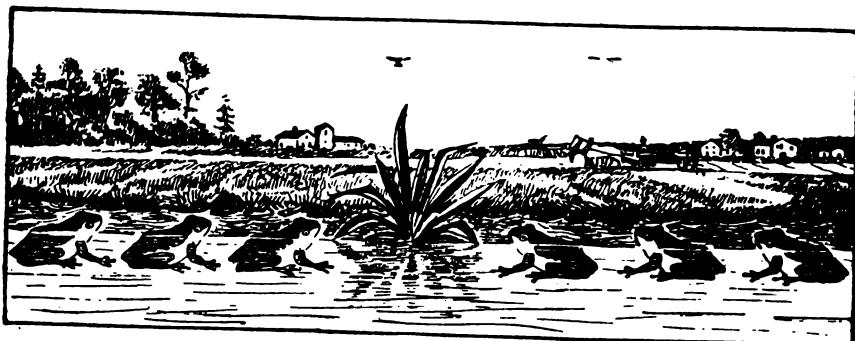
и Ж

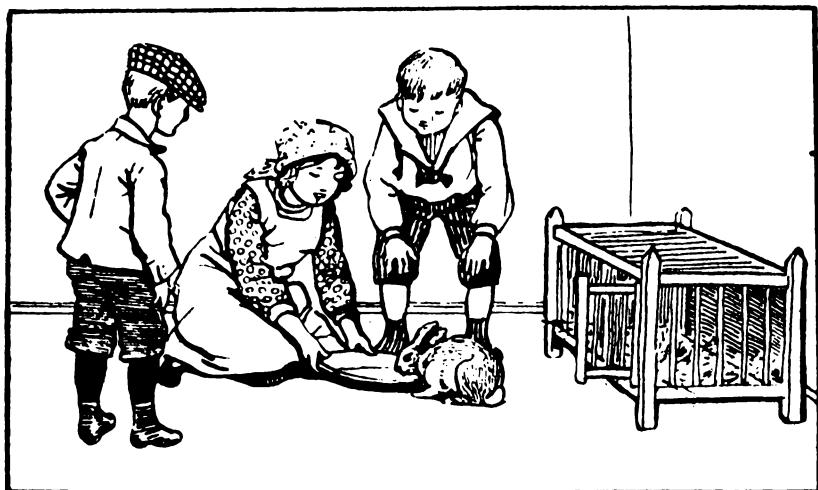
Все весна.

Ожив гай і лур. У ріках і
ставах зарійкали жаби.

Жито на поля зеленіє. Май-
вороноч у горі співає.

На поля вийшов господар
сіати її орати.

Р Б

Рóмчик має зáйчика. Богдáн зробíв зáйчикови клíтку. Варвárка налила йому до мýсочки молокá. Зáйчик пе молокó. — Ромку! Богдáне! Дáймо зáйчикови хлíба. А мóже ходíм у горóд. Нарвéмо там травý. Зáйчик буде їсти й травý.

P F

Зайчикова кімка зробле-
на з патирків.

Так зайчик ході живе.
Рінчик і Бордик нанесли
зайчикову траві.

Зайчик не голодний.
Рінчик не пускає зайчика
на двор.

То на дворі є пас Криман.
Він міг би зайчука роздертти.

Ц Ц

Кόло цéркви є склéп. Натáлка прийшлá до склéпу по цукéрки.

— Прóшу дáти цукéрків!

А богáто дáти? питáє склepárka.

— Небогáто, за три цéнти.

Тут і Юрчик з мáмою.

Юрчикова мáма купúє кáву, чай, цúкор, цикóрію, óцет і цинáмон.

— А цитрýни не мáєте?

питáє. Цитрини немá!

А то шкóда. Бувáйте здорóvi!

и и

Хама́лка частіє нас цукер-
ками. Тамови її мали дà-
ла по три цукерки, а на м
по єдному.

Хама́лці не зістають вже
нічого. Тоді Івасик каже:
Даво моді. Хама́лко, свій цу-
кірек! Цукерків а не їх. Трояні.
акі дістаю на цукерки, даво
на Рігну Шкільну

Ь

Лéська варíть обíд.

Гриць, Васíль та Івáсь
помагáють їй при тíй робóті.

Гриць нóсить вóду. Васíль
розвкладáє вогóнь. Малíй Івáсь
íдé до скléпу по сíль і пéрець.

Робóта поступáє скóро.

Дíти не дармúють. І пéсик
Брýсько не дармúє. Він пильнúє
господárства.

б

Леська, Триць і Василь
читають книжку

В тій книжці є гарні казки.
В ній є також різні звіра-
та і птахи: кінь, ведмідь,
заяць, олень, півень, лебідь і
дівочок.

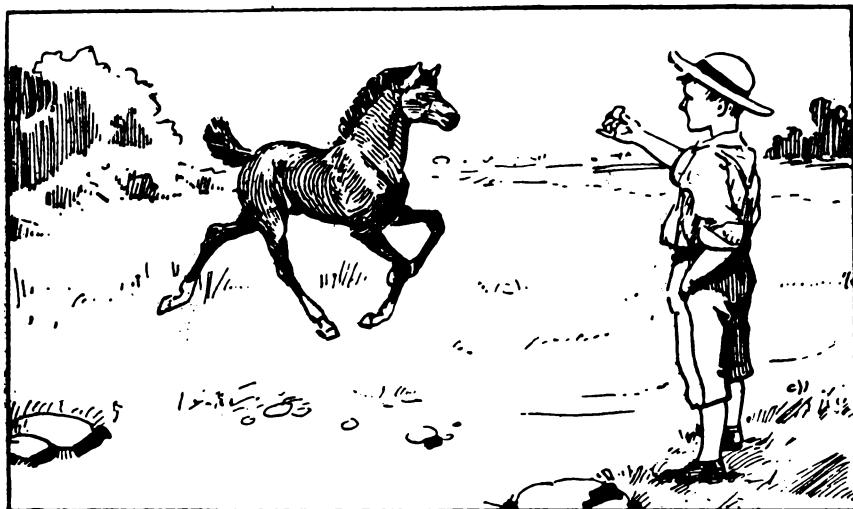
Ту книжку купив своїм
онукам дідусь Костя в укра-
їнській книгарні.

Насту́ня, Дорця та Івась сидя́ть
коло хати і годую́ть куря́тка.
Воні сіпля́ть куря́ткам пшоно́ і
кли́чуть їх: ціп, ціп, ціп! А на
старі ку́ри кли́чутъ: — тю, тю, тю!
Насту́ня питáється Івася:
— Любиш куря́тка, Івасю? — А
до Дорці: — Дорцю, дай куря́т-
кам водій! Насту́нині куря́тка
мáють пíрячко і малéнькі крýльця.
Насту́ня має такóж гуся́тка. Вона
кли́че на гуся́та: гусю, гусю, гусю!
Насту́ня є малá господíня.

Дівчата мають ляльку. — Дивіться,
як вони кόло нїї хόдять. Немо
мати кόло дитини. Перуть ляльчине
шмáття, сушать його і прасуєть.
Також купають ляльку, вбирають її
в чисте пла́ття і вóзять у візочку.
Часом носять ляльку на руках,
а вéчером заколи́сують до снý:
— Лю-лі, лю-лі, лю-лі, лю-лі,
а — а — а — а — а!
Ті дівчата то Гануся, Параня,
Дóця, Гáля і Славця.

И Й

Йосип має лошатко.

— О, якé те лошатко гárне!
А як вонó скóро брикáє. Йосип
сам його доглядає. Він сам дає
йому їсти.

Іншої худоби доглядає Йосипів
бáтько. Индиків і курéй доглядає
Параńька.

И И

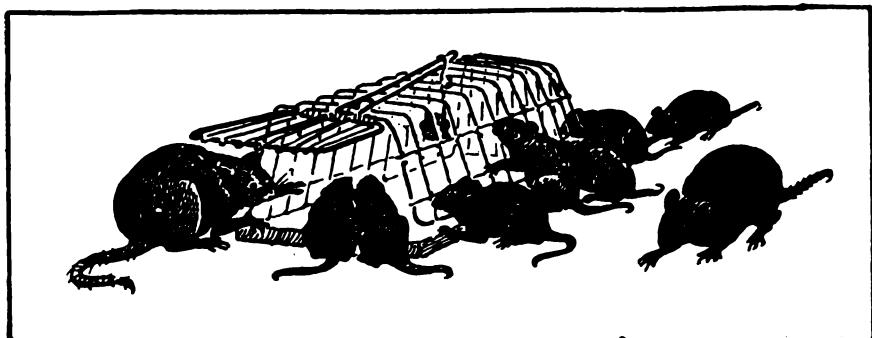
Йосип ходив у зилі на
входій Іордану.

Там він бачив, як пан отець
сватили воду. Йосип мав
горніатко на свячену воду.

Інші діти несли також
збанки і горніатка на воду.

Всі співали:

-Христос хрестівся
в Іордані!

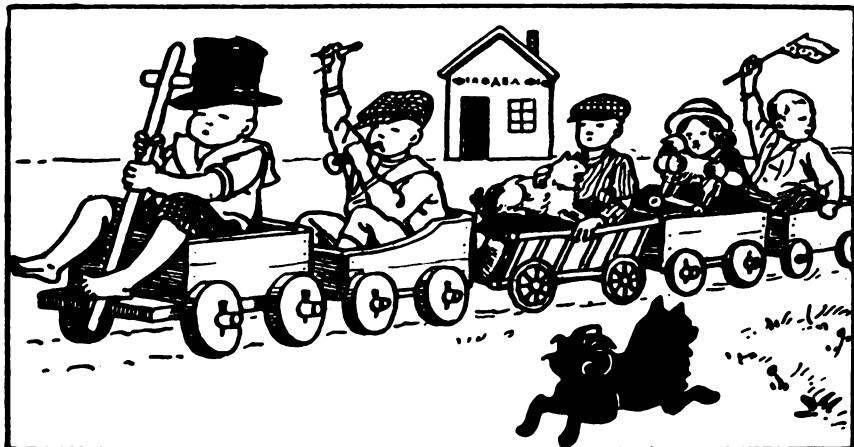

щ ѩ

Щурі то вели́кі шкідники. Воні нища́ть муку, крупі зе́рно і все, що попадé. Раз поба́чив старій щур лáпку, а в лáпці кавальчик сáла. Покли́кав до сéбе своїх дітей і сказáв:
— Влізти до лáпки лéгко, але вýлізти з нéї тру́дно. Люде приду́мали ту штúку на те, щоби нас зни́щити. Не лíзьте тудí!

шуреня

Шуреня не сліхало пересто-
роти батька. Єк тільки шур
вигдалівса, воно прибігло до
лапки і почало її оглядати.
Потім візло до середини і
вже хотіло салонину зризти.
Наріз звірці відішли і залини-
ли його. Нагдії старий шур.
зриз дромані стінці, плакав, але
увічинити шуреняти не міг.

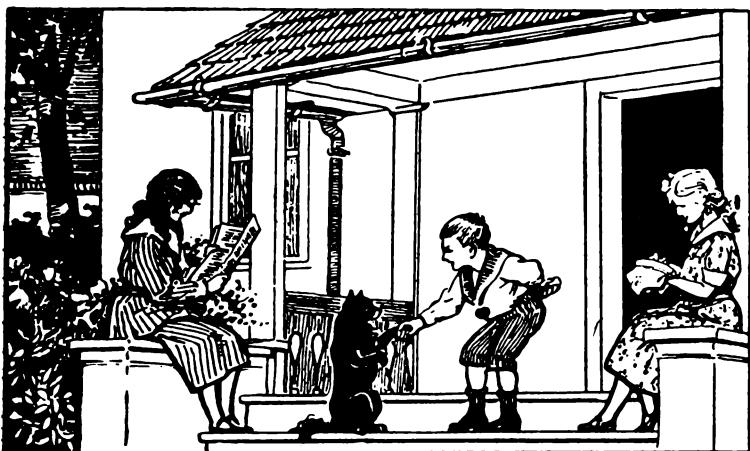

Φ Φ

Діти бáвляться в зáлізницю.
Федúсь є машинíстом. Онóфрик
кондúктором. Ганúся, Івáсь та
Петрúсь подорóжними. Федúсь ведé
потяг: — Шш, шш, шш, шш!
— Фа, фа, фа, фа!
Онофрик викликáє: — Стáція
Філядéлфія! Прошú висíдати.
Прошú не забúти пакúнків!
Ніхтó не висíдає. Потяг рушáє
дáльше.

φ φ

Федір і Снідерук їздили
з матем до Філадельфії. Тоді
вони бачили схарни й мі-
стя. Сама Філадельфія то
велике місто в Америці. Там
є багато фабрик і товарівих
гауб. Федір і Снідерук бачили на виставах гарні за-
бобки. Вони купили для се-
бес автомобіль, літак і срібло

Г Г

Нáша хáта є нам гárна й мýла.
При нáшій хáті є гáнок. Гáнок
покрýтий гонтами. Гóнти прибýтї
. гонталями. На гáнку сидýть
Гéня, Парáня і Павлусь. Кóжне
є чýмось зайнýте.

Гéня читáє газéтку. Парáня
вишивáє хустýну, а Павлúсь
бáвиться з пéсиком.

с с

Се се се! Бігати гуси.

Малі пастушка жене їх
над рікій.

А які гарні ті гуси. Вони
ще маленькі, але бігати
плівами по воді.

Се се се!

Ек тепло на дворі! Пліва-
ють гуси, а пастушка сидить
під сріблюстого кіло дороги.

Е Є

Малій Євгén живé в Едмонтóні.
Едмонтóн — то місто в Канáді.

Євгén хóдить тут до школи.
В Едмонтóні є українська школа.

Малій Євгén знає також
і англійську мóву. Євгén хóдить
і до англійської школи.

Дóма говорить Євгén по
українськи. Євгén Українець.

Е Є

Едмонтон і Вінніпес то
міста в Канаді. Там
українські школи, церкви і
книгарні. В Едмонтоні і
Вінніпезу живе багато Укра-
їнців. В Канаді є ще більше
таких гарних міст, як Ед-
монтон і Вінніпес
Канада то край, в якій
я родився.

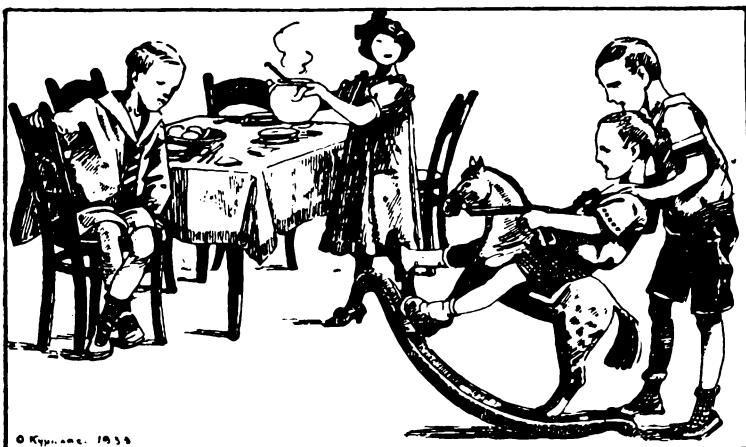
дз Дз

В нашій школі висить на стіні
образ. На образі бачимо церкву, а
коло церкви дзвіницю. На дзвіниці
стоїть дзвонар та й дзвонить.
Під дзвінцю зробили хлопці
вежу. Коло церкви бавляться
дівчата гагілік. На тім образі
зображені великоцні забави у
старім краю.

ДЖ ДЖ

В нашій школі є ще й інші образи. На одному з них бачимо гори. На горах ростуть дерева. На долині під горами лупають робітники джаганами скалу. Зі скалі буде камінь на будову доріг. В однім місці робітники натрапили на джерело. З джерела пливé джерельна вода. Той образ малював школяр Джигало з п'ятої кляси.

І

Петрúсь і Юрчик приїхали до Івáнка в гостíну. Привéзли йому в дарўнку деревляного коня.
Марíйка подає гóстям обід. Вона припрóшує до їдí:

— Іжте, пíйте, мої любі!

Петрúсь учíть Івáнка їздити на коні. Ізда конéм є приёмна:
Кóник скóро їде і не трясé.

Юрчик приспíвує збóку:

-- Іде, їде, пан, пан,

На кóнику сам, сам!

Українська азбука.

а А, б Б, в В, г Г, ґ Ґ, д Д,
е Е, є Є, ж Ж, з З, и И, ѹ Й,
і І, ї Ї, к К, л Л, м М, н Н,
о О, п П, р Р, с С, т Т, у У,
ф Ф, х Х, ц Ц, ч Ч, ш Ш,
щ Щ, ю Ю, я Я, ь.

1. Моя родина.

Найліпше мені в рідній хаті. Тут живуть тато, мама і брат. То моя родина. У родині найстарший тато. Він працює для неї. Ми всі його слухаємо. Мама порядкує в хаті. Батько й мати нас люблять і ми їх любимо. Щоб ми без них робили, хто би про нас старався.

2. Орися.

В саду — садочку
Виросла каліна,
Сонце її гріє,
Дощик леліє.

В біленькій хатці
Виросла Орися,
Батько її любить,
Ненечка голубить.

3. Поворот додому.

Чи бачиш, що хтось іде дорогою? Я знаю.
хто то такий. То мій бáтько. Я бúду на нього
махáти рукóю. О, він ме-
нé побáчив і такóж ма-
хáє на мéне.

Він поїхав нýні на цí-
лýй день до міста. Взяв
з собóю кónі й візóк.
Я знаю, він купíв менí
щось. Він обіцяv привéз-
ти менí книжку з образка-
ми. Піду й відчиню ворó-
та. Пóтім вýбíжу йому на-
зúстріч. Він менé вíзьме
на візóк. А мóже позвó-
лить менí поганяти кónі.

4. Моя мама.

Сníлось менí ясне сónце,
Що в xáti світýло,
А то рíдна матúсенька
Всміхнúлась так мýло.

Присníвсь менí лéгкий вíтрик,
Що пестíв колóсся,
А то менí моя máма
Гláдila волóсся.

Снілась мені ягідочка,
Як мід солоденька,
А то мене цілуваала
Мáма дорогéнька.

Снілись мені янголики,
Що в рай мене взяли,
А то ручки матусині
Так мене обняли.

5. Колисанка.

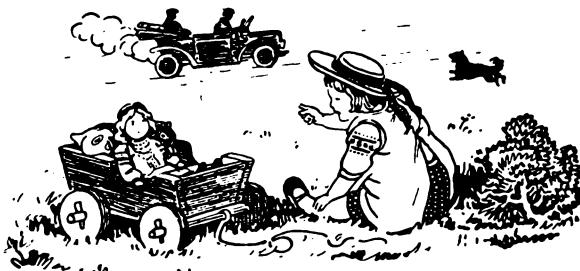
Спи, дитýнко, спи,
Очка зажмурй;
Спить вже птáшка у гніздóчку,
А квіточка у садóчку,
Спи, дитýнко, спи!

Спи, дитýнко, спи,
Очка зажмурй;
Прийдй, сónку, до дитýнки,
Стулý очка аж до днýнки,
Спи, дитýнко, спи!

Спи, дитýнко, спи,
Очка зажмурй;
Встáне сónце, птáшку збúдить,
Встáне дитя, грáтись бúде,
Спи, дитýнко, спи!

6. Марусина лялька.

Маруся має ляльку. Вона її назвала Дóцею. Дóця є велика й гарна лялька. Має жовте волося і червоне личко. При тім є дуже послухна. Де її Маруся положить, там вона лежить. Де її поставить, там стойть. І все лиш на Марусю дивиться своїми, зі-

кратими очима. Маруся любить свою ляльку і цілій день з нею бавиться. Навіть у ночі з нею спить. Рано, як іде снідати, то берє ляльку, садовить кóло сéбе і розмовляє з нею.

— Хочеш, Дóцю, молочкá, чи кáви?

І зараз до мами:

— Мамусю, прошú дáти ляльцí молокá, бо кáва дíтям нездорóва!

Часом кладé Маруся ляльку в візок і везé її на двір. По дорозі навчáє, як трéба на вулиці захóувватися.

— Бáчиш, кáже Маруся до ляльки. То є пéсик. Він мóже вкусити. Його не трéба зачіпáти.

— А то є авто. Вонó дуже швидко іде і може чоловіка переїхати. Йому трéба скоро зйтý з дорóги.

Дéколи знов вóзить Марúся свою лáльку по кімнаті сюдý й тудý і приспíве їй до сну:

— Колисáла мати дóчку
Під вýшнею, у садóчку:
— Ой спи, дóню, спи малéнька;
Кóло тéбе твоя нéнька.

7. Наш дíдусь.

Дíдусь наш старéнький,
Як гóлуб сивéнький,
По садóчку хóдить,
Та своїх унúчків
За дрібнéнькі рúчки
Стежечkáми вóдить.

Вóдить стежечkáми,
Бáвитъ казочkáми
Про давнїй дíла —
Дíдусь наш старéнький
Як гóлуб сивéнький,
Голóвочка бíла.

8. Бабуся і внучка.

Бабуся маля
внучку. Внучка бу-
ла маленька і за-
єдно спала. Бабу-
ся пекла хліб, пря-
тала в хаті, шила,
прала і доглядала
внучки.

Прийшов час,
що бабуся зовсім постарілася і сиділа в тé-
плій хаті. Тоді внучка пекла хліб, прятала
в хаті, шила, прала і доглядала бабусі.

9. Бабусині казочки.

Печу́, печу́ хлібчик,
Дітям на обідчик,
А більшому — більший,
А мénшому — мénший.
Печу́, печу́ папку,
Всаджу́ на лопатку,
Шур — шур у піч!

* * *

Сорока - ворона.
Дітям кашу варила,
На порозі студила,
У горщику мішала,

Своїм дітям каза́ла:

— Ідіть, діти, по тріскій,
Дам вам кáші на мискій.
Тóму дáла, тóму дáла,
Самá горщик вýшкробала,
Фур-р-р! полетіла.

10. Василькові черевички.

Там у кутку стоять Василькові черевíчki. Два малі, гárnі черевíчки стоять та й відпочивають. Відпочивають, бо помúчені. Цілýй день бігали черевíчки то сюдý, то тудý. То вгору, то наділ по схóдах. Бігали до школи і на зáд додóму. Вибігали тáтови назúстріч. Колý ма́ма потребувáли цукру, — Василько бігав нýми до крамнýці.

Колý Олéнка потребувáла квítів, щобí прибра́ти хáту, Василько ходíв за нýми в горóд.

Тож і не дíво, що черевíчки змúчилися. Василько такóж змúчився і спить.

11. Пригода киці.

Ой підіж ти, кíцю,
Підій по водíцю.

Тільки дόбре уважáй,
Не впадí в кернýцю.

Пішлá кíця по водíцю,
Та й упáла вдíл, в кернýцю,
Прийшóв кóтик ратувáти,
Ужé кíці не видáти.

Вýтяг кíцю за вúхо,
Та й положíв, де сúxo.
Лежíж, кíцю, тута,
А я знайдú прúта.

Іщé прúта не знайшóв,
А вже кíці не найшóв.

12. Відважні миші.

В однім господárстві був кіт. Він ловíв мýші. Мýші його страшно боялися. Воні зі-

бралися раз на наráду і постановíли привязáти котóви дзвінóк до шíї.

Як кіт бúде мати на шíї дзвінóчок, —

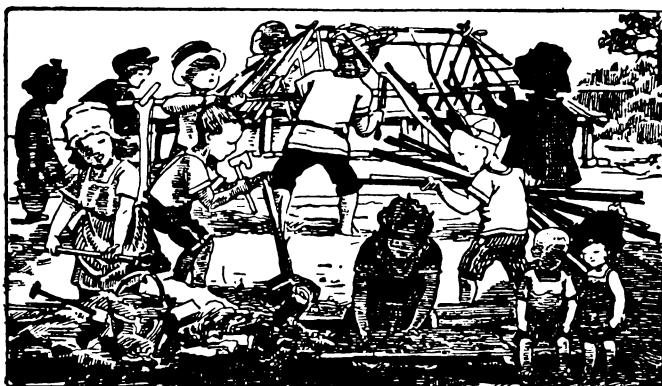
то бу́де дзвоніти, а воні почу́ють і втечутъ.
Кіт їх не зловить. І миші вже наперед тим
тішилися.

Але як прийшло до того, щоб завісити
кото́ви дзвінóк, то не було кому, бо кóжна
мýшка боялася.

І кіт ловíє мýші далі

13. Малі робітники.

Діти хáтку буду́ють,
Місять глýну, вальку́ють;
Гриць побіг до кернýці,
Бо не стáло водиці.

Луць вистрúгує лавíчку,
Яць задóвбує полýчку,
Стець вирíзує вікóнце,
Щоби в хáту грíло сónце.

Гáля місить паланиці,
Приправляє печериці,
Бо робітники голóдні,
Працювати вже негóдні.

14. Забава в коней.

Діти бáвилися в кóней. Юрчик був по-гóничем. Івáсь і Пéтрик були кíньми. Юрчик запряг свої кóні в єпряж, тrimáv за пóводи і поганяv. Від часу до часу витrá- скував батіж- кóм і говорив до хлóпців, як до кóней:

— Вісьта, кó-
ні, вйо, Сíвий!

Хлóпці бігли дорóгою і, під- скáкуючи, наслí- дували кóней.

Такóж іржáли хлóпці так, гей би спрáжні кóні:

— I-gí-gí-gí!

А як прибігли над рíчку, Юрчик зупи- нíв їх і крýкнув: тпру-у-у, гов! І кóні стáли.

Він їх вýпряг і повів до водí. Хлóпці уда- вали, що пютъ. Колý понапивалися, пíшлý на траву, полягáли і нíби пásлися.

15. Віршик про Лялю.

Лялю́ся малéнька
До вогню все пхáлась.
— До вогню не пхáйся,
Мамúся казáла.

— Мóжеш спечí пáльчик,
І кéньцю спалýти,
А то бúде бúба,
Пáльчик бúде гníти.

Лялю́ся навмíсне
В огónь пáльчик пхáла,
А як попекláся;
Плáкати почáла.

Від тепéр мамúсі
Послúшною стáла,
Пáльчик загоївся,
Від вогню тíкала.

16. Кицька і курятко.

В однім дómі жíла собí раз старá кíцька, маtí. Mála вонá малóго кóтика, синкá. Булó то дúже гárne й потíшне котя. Máло бíлу шерсть, чórní óчка і рожéвий нósик.

Все вганяло по хаті й по дворі, бáвилося з дітьми, або сиділо в кутку і муркотáло. Івáсь і Настúня ма́ли з нього потíху.

Якóсь раз бáвився наш кóтик на подвíрю та й десь пропáв. Де — тóго нíхтó не знав. Що вже дíти за ним не нашукáлися, що не наrozпýтувалися, — нíдé не моглý йогó найти і дýже шкодувáли.

А вже найбíльше тужíла за синкóм стáра кíцька, ма́ти. Нíчóго не ѻла, булá смутнá і заéдно нýвкала.

Однóго ráзу вонá лежáла на мурáві і вигрíváлася до сónця. Нарáз дíвиться, аж

бíжítъ до нéї курятко. Малé, опúшнене курятко, сирítка, що не ма́ло ма́ми.

Прилетíло до кíцьки, стáло

собі кóло нéї, та й нуж її дзьóбати, — то в гóлову, то в ýшка, то в níс.

Алé кíцька терпíла і на курятко не гнíвалася. Курятко побáчило, що кíцька на нього не гнíвається, сíло собі кóло нéї і сиділо. Кíцька булá ráда, що курятко сíло собі кóло нéї.

I курятко булó ráde.

I так то опúшнена сирítка найшлá опúшнену матíр.

17. Віршик.

Два когутій червонéнькі
Жýто молотíли,
Дві курочки чубатéнькі
До млина носíли.

Бородáтий цапóк мéле,
Козá насыпáє,
А малéньке козеня́тко
Міркý відбиráє.

Мұха місить, мұха місить,
Комáр вóду нóсить,
Кýцька печé бохоня́тка,
А кіт бóга прóсить.

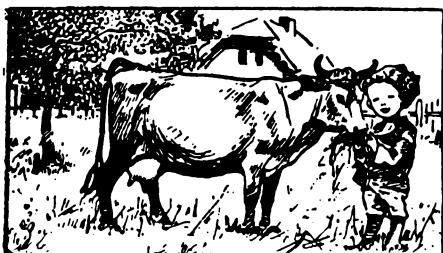
Сíла совá на полýцю —
Чíпчик вишивáє,
А горóбчик, гárний хлóпчик,
На скрýпочцí грáє.

А ворóни, дóбрí жóни,
Пішлý танцювáти,

Злетíв крук, вхопíв друк,
Та й став розганяти.

18. Грицьева корова.

Гриць пасé корóву. Корóва даé молокó. Молокó бíле, дóbre і солóдке. Як є молокó, то бúде сметáна, сир і мáсло.

Грицьева корóва дóбра на пáшу і даé багáто молокá.

Гриць любítъ свою корóву. Дóbre її го-
дúє, чисто кóло нéї хóдить і не бе нíкóли.

19. Ягнятко.

Гáля ма́ла ягнятко. Вонó булó цílé бíle,
ана шíї ма́ло сýнью стýжечку. Гáля дўже

полюбіла своє ягнятко, бо воно було пещéне, йшло до рук і бáвилося з нéю.

Ягнятко також привязалося до Гáлі і скрізь за нéю, як пéсик, ходило. Де Гáля, тудí й ягнятко.

Одного разу пішлó ягнятко за Гáлею аж до школи. Вráдувані дíти почáли з ним бáвитися. Вонí давáли йому хлíба, пестýли йогó, бráли на рúки.

Якráз тодí ввійшóв до клáси учитель і ка-
зáв ягнятко вýгнати надвíр.

Алé ягнятко далéко від школи не від-
ходило. Вонó бáвилося на подвíрю, пíдскá-
кувало і брикало так довго, аж дóки не
зявилася Гáля.

20. Ластівочка.

Лýнے лáстівочка до свóго гнíздóчка
Крíзь далéкий край; бо тútки родíлась,
Лítáти училася, бо тут її рай.
А ти, лáстівочко, пérця у гнíздóчко
Стéлиш дíточкам; стелí їм гарнéнько,
Ми, дíти чемнéнькі, не рúшим їх вам.

21. Шануймо пташки.

Гáрно жýлося малýм пташáтам у гнíздóчку.
Стáли вонý пíдростáти, опíрились і почáли
їм кríльця ростý.

Полетíла нéнька за пожý-
вою, а однó пташáтко вýпало
з гнíздá. Прилетíла маti і ба-
чить — пташá на землí ле-
жítъ. Літáе вонá над ним,
кружляє, пищýть жálібно.

Прилетíла ще дрúга пташ-
ка, і трéтя, — літáють, пищáть, алé помогtý
не мόжутъ.

Побáчив тe хлóпчик, пíдняв пташáтко
і посадív у гнíздó.

І знов гáрно живéться пташечцí з маtíрю,
— як i перéдше.

22. Пíсня.

Кýку! кýку! чýти в лíскú,
Ходíм спíвáймо,
I повитáймо
Бóжу веснý.

Кýку! кýку! чýємо все,
Гáем, лíсóчком,
Бóром, потóчком
Гóлос гудé.

Кўку! кўку! птáшко малá,
Ти нам співáла,
Пráвду сказáла,
Щéэла зимá.

23. Голуби.

Петрúсь і Оксáна купíли собí пárу голубíв. Вонí доглядáли їх як óка в головí. Щodéнь давáли голубáм зéрна та водí. На вéсну голúбка знéсла двóє яéчок і почála на них сидíти. За якýйсь час вýсидíла пárу голубенят.

Ах, якáж то булá втíха для дítéй. Голубенята скóро рослý. Спершú вонí булý góli, а по́тім почáли дíставáти пíрячко. Колý пíдрослý, вчýлися лítáти. Старí голубí дúже дбáли про свої дítí. Вонí годувáли їх нáвіть тодí, як тí булý вже упíренí. Петрúсь і Оксáна щodéнь ráно заглядáли до гнíздá. Чéрез лíто вýгодували вонí собí кíлька пар голubív. Máli і приémníсть і грóшí.

24. Мурашки.

Кóло хáти ростé старá слýва. Кóжної весní дíстаé пúплюшки і листкý. На пúплюш-

ках і листкách бувáє іноді солóдка рóсá. Та-
ка солóдка, як мід. За тóю росóю лáзять
на слíву мурашкí і злýзують її.

Раз сказáв бáтько до дítéй:

— Пожdіть! Зróбимо так, що мурашкí
бíльше на слíву не полíзуть Вéя вапнá та
й облýв ним слíву довkóla пня. Та малí му-
рашкí не злякаáлися тóго і порíшили збуду-
вати собí дорóгу й мíст.

Вонí взялýся до прáцí. Носíли пíсóк і лí-
пíли його на вапнó. Мурашóк булó багáто.
Вонí наносíли пíскú і зробíли дорóгу аж на
слíву. Пóтім лíэли вгорú, лизáли солóдку
росú і радíли, аж гей. Чоловíк побáчив те,
усmíхнúvся і сказáв:

— Бáчите, як тí мурашкí вмíють собí
у потréбí ráдити. Як вонí собí взаéмно по-
магáють.

На те малýй синóк сказáв:

— Татúсю, остáвмо їх! Не робíм мураш-
kám pákости за те, що такí працьовйтí й мúдрí!

25. Пíсня про комара-

Ой щож то за шум та й учинíвся?

То комárik з дúба повалíвся!

Повалíвся, та й забýвся,

Чим вíн, бídníj, провинívся?

Дóщик плáче, вíтер свýще,

Бídníj, бídníj комарýще!

Ще на світі не нажився,
Ще на сонці не нагрівся,
І так скоро в віку сілі
Спочив, бідний, у могилі.

26. Дідусь і хлощі.

Дідусь садив яблуньки. Ішлі хлопці зі школи додому, побачили дідуся і почали його питати:

— Нáшо ви, дідусю, садите яблуньки?

Дідусь кáже:

— Яблуньки виростуть і колись яблука зарóдять.

— Та чи дíждéтеся ви, дідусю, яблук із тих яблуньок? Ім ще довго трéба рості. А ви вже старі, скоро помréте.

На те дідусь відказáв хлóпцям:

— Не всеж тільки для сéбе трéба робити. Як я не дíждú яблук, то люде по мені дíждутися і колись менé добрим слóвом згадуватимуть.

27. Дитина і яблунька.

Ой чомú, чомú ти,
Яблуньочко мýла,
Не цвýла, солóдких
Яблук не зродýла?

Тому я не цвýла,
Яблук не зродýла,
Бо ти кóло мéне
Пýльно не ходýла.

Менé не підлýла,
Про мéне не дбáла,
Тому я, дитýнко,
Яблучок не дáла.

Ой бúдуж тепéр я
Тебé підливáги,
Червачкíв збирáти,
Ta про тéбе дбáти.

Затé я, дитýнко,
Тобí нагорóджу —
I нарíк солóдких
Яблучок зарóджу.

28. В школі.

Діти прийшлý пérшии раз до школи. Гáня плáкала, бо не хотíла самá остати без ма́ми. Діти сміялися з нéї, а Марóся сказáла:

— Не бíйся, ты між своíми!

Гáня трóхи успокоїлася і почáла розгля-
датися по клáсі. Глянула на стíну і побáчила

гáрні образí. На однóму з них був нама-
льований садóк, а в садку зривáли яблука.
В шáфі крíзь склянú шíбу вýдно булó ма-
леńку кíмнатку для лáльки. Булó в нíй лíжко,
стíл і крíсло. За столом сидíла малá лáля
і читáла книжечку.

Сónце ясно свíтýло.

Гáня побáчила, що в шkólі не стрáшно.

29. В цíрку.

Пéтrik і Рóмчик ходíли з тáтом до цíрку.
Вонí бáчили у звíрýнцí дíкіх звíрíв: лíва,
тýгра, жирáфу і ведмéдя. Бáчили такóж кро-
кодíля.

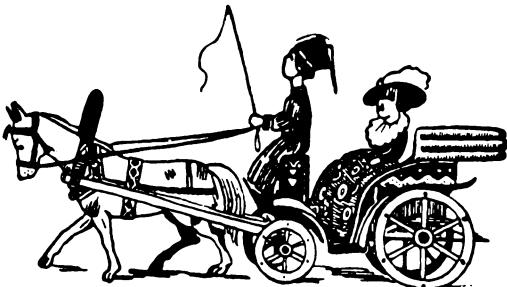
Вéчером булí хлóпцí в цíрку на предстá-
вленнí. Там бáчили кльóvnív, що покáзували

рíжнí шtúki. Двох кльóvnív їхалo на kóнях
стóячи. Одýn грав на фléti гáрну пíсню

Звíрýta покáзували такóж шtúki. Мálpi
ходílli по лýнvi, гóйдалися на гóйдалцí і во-

зійлися тачкáми.
Кóні танцювá-
ли, ведмíдь їздив
на рóвері. Дítям
подобався дúже
малýй пéсик, що
удавáв коня. Мав
кíнську грýву і
хvíст. Був запряжений до малóї бryчки, на
якíй сидíв вíзник і пáні. Дítям здавáлося, що
то був спрáвжníй кóник.

30. На фáрмí.

Лесь живé в містí. Раз при обíді кáжуть
тáто до мáми:

— Зáвтра поїдемо до дíда на фáрму.
Лесь зачúв те і став просýти:

— І я, татúсю,
поїду з вáми на
фáрму!

— А не бúдеш
ти боятися? Бо на
фáрмí є кúри, гу-
си, вíвцí, корóви й
кóні...

— О, нí, я нíчого не боюся, — кáже
Лесь, алé вже не так гóлосно й пéвно.

На другíй день ráно всíли вонí до за-
лізници і поїхали на фáрму. Іхали кíлька го-

дін і на полуднє бу́лі вже на місці. Якже зраділи діду́нь та бабу́ня, коли побачили своїх унуків.

По полудні вийшов Лесь на подвір'я. Хотів побачити вівці, кóні й корови, про котрі тато в дóма згадували.

Нарáз вілетів на пліт великий червóний птах, що мав на голові мясистий грéбінь. Він злопотів крильмíй і запіяв гólosно: ку-ку-рі-ку!

Лесь уно́ги і скорéнько прибіг до бабу́ні.
Чи зна́єте, діти, кого він перестра́шився?

31. Українська фárma.

Далéко за містом є фárma. Коли́сь там пустарі бу́лі. Тепéр нáші українські посé-

ленці живу́ть. Прийшлý з України, вýрубали лісíй, постáвили домíй й господáрські будíнки.

Справили зéмлю і замініли її в родюче поле. Так повстала українська фáрма.

Тепéр там гáрно. Пóпри фáрму ведé бýтий шлях. На фáрмі є садóк і ярýнний горóд. За горóдами поле. На полі молотíльня молотить збíжжа.

На фáрмі є такóж українська цéрква. При цéркві школа. Дíти з сусíдніх фарм прихó-

дять сюдí щодéнно на науку. Вонí вчáться по українськи читáти, писáти, говорýти та спíвати. Вчáться такóж любítи Україну. Вонí вихóвуються на свíдомих Українцíв.

32. Мала Українка.

Українка я малéнька,
Українцí бáтько й нéнька,
Українцí вся родíна,
Всім нам маti Україна.

Не забúду про край рíдний,
Про наш трýзуб, знак прадíдний.
Про прapóр наш сино -жовтий
Ta про слáву України.
Хоч я ще такá малéнька,
Все те вмíщу до сердéнька.

Як я віросту велика,
Не злякаюсь труду, лиха,
Буду братам помагати
Для України працювати.

А тепер я вчиться буду
Тої праці, того труду,
Шоб зростала добра слава,
Що Українка з мене жвава.

33. Малий Українець.

Івась є малий Українець. Він любить своїх братів Українців. Він любить і Україну.

Івась росте і вчиться для України. З Івася виросте славний Українець.

34. Рідна мова.

Моя мова звється українською. Я її дуже шаную. Свої мови я навчився найперше від матері. Тої мови вчить мене також учитель в українській школі. Українська мова наймиліша мені за всі мови в світі. Ніколи не забуду рідної мови.

35. Співанка.

Є у мéне голосóчок,
Як срібний дзвінóчок;
Навчíть менé, матусéнько,
Рíдних співанóчок.

Навчíть менé співанóчок
Із рíдного краю,
Лéкше стáне на чужýні,
Як їх заспíвáю.

Бíлі гúси, бíлі гúси,
Лебíдки бíліші;
Гárні чужí співанóчки,
Ta наší гарніші.

Як я наší співанóчки
В садóчку спíвáла,
Чужí люди говорíли,
Що скрýпочка грáла.

36. Україна.

Далéко звíдси, дуже далéко, десь тудí
на схóді, — є мíй ríдний край, — Україна.
В Україні живúть такí самí, як і я, Українцí.
Живé їх там велика сýла, — і займають
вонí ширóкі прóстори урожáйної землí.

Я ще не знаю тóго далéкого краю, України, тільки чув я про нéї з оповідань. Оповідає мені мій бáтько, що Україна є край великий і багáтий. А до тóго гárний і тéплий.

Київ. Вид на Собор св. Софії.

країнська Дніпро. Пливé вона з' півночі на південь пóпри Київ і вливається до Чорного мóря.

Велика і красна наша Україна. І хоч вона далéка, — ніколи не перестаю її любити. Зáвжди про нéї дўмаю.

Буду вчýтися пýльно української мóви. А як вýросту великий — працюватиму для України. А може й поїду колýсь на Україну.

На Україні вже в квітні садí цвítуть і соловéйко співáє. А літо на Україні такé кráсне, що там ростé і дозрівáє виногráд. Учитель покáзує нам Україну на мáпі. Він оповідає про українські сёла і містá та ríki. Найбільше й найстáрше місто на Україні — Київ. А найбільша ríka у

37. Тарас Шевченко.

То Шевчёнко. То наш бáтько український.
Стоїть собі в школі на підвісенні і спогля-
дає на нас добрими очýма. Говоримо про
нього з пошáною. Бо Шевчёнко був найкrá-
щий син України. Він Україну дуже любíв.
Він для нéї працювáв і за нéї терпíв. Шев-
чёнко був великий український письмénник.
Він укладáв крásні вíрші. В них оспівáв він
слáву України.

Щорóку святкúємо його память. Приби-
ráємо шкíльну сáлю зéленню і квítами, а
Шевчénка вишиваними рушникáми. Славимó
Шевчénка промóвами, спíвом і деклямáцíями.

Наслідуймо всí Тарасá Шевчénка. Любíм
Україну і працюймо для нéї так, як це ро-
бíв Тарáс Шевчénко.

З М І С Т

Стор.	Стор.		
о	3	дз Дз	72
і	4	дж Дж	73
н	5	І	74
а	6	Українська азбука	75
у	7	1. Моя родина	75
е	8	2. Орися Я. Вільшенка	75
й	9	3. Поворот додому	76
т	10	4. Моя мама М. Підгірянки	76
м	11	5. Колисанка Підгірянки	77
х	12	6. Марусина лялька з Вільшанецької	78
с	13	7. Наш дідусь Підгірянки	79
л	14	8. Бабуся і внучка	80
я	15	9. Бабусині казочки, народне	80
є	16	10. Василькові черевички	81
л	17	11. Пригоди киці, народне	81
к	18	12. Відважні миші	82
б	19	13. Малі робітники Д. Петришина	83
п	20	14. Забава в коней	84
н	21	15. Віршик про Лялю Ол. Голубцького	85
р	22	16. Кицька і курятко	85
і	23	17. Віршик, народне	87
Мягчення через і	24 - 25	18. Грицева корова	89
О Л	26 - 27	19. Ягнятко, з Праймера	89
М І	28 - 29	20. Ластівочка	90
ч Ч	30 - 31	21. Шануймо пташки	91
Т У	32 - 33	22. Пісня	91
г Г	34 - 35	23. Голуби Петришина	92
П Х	36 - 37	24. Мурашки з чит. «Роупата»	92
ш Ш	38 - 39	25. Пісня про комара Галі Матвійчукової	93
ю Ю	40 - 41	26. Дідусь і хлопці	94
Д К	42 - 43	27. Дитина і яблунька Я. В. Борисова	94
в В	44 - 45	28. В школі С. Федорчакової	95
А Н	46 - 47	29. В цирку М. Матвійчука	96
з З	48 - 49	30. На фармі	97
С Я	50 - 51	31. Українська фарма М. М. Григор'єва	98
ж Ж	52 - 53	32. Мала Українка М. П. Григор'єва	99
Р Б	54 - 55	33. Малий Українець М. М. Григор'єва	100
ц Ц	56 - 57	34. Рідна мова за Огієнком	100
ь	58 - 59	35. Співанка, народне	101
Мягчення через я, ю, е	60 - 61	36. Україна М. Матвійчука	101
И Й	62 - 63	37. Тарас Шевченко М. М.	103
ш Щ	64 - 65		
ф Ф	66 - 67		
г Г	68 - 69		
Е є	70 - 71		

